

**БЪЛГАРИТЕ В СЕВЕРНОТО
ПРИЧЕРНОМОРИЕ**

ИЗСЛЕДВАНИЯ И МАТЕРИАЛИ

ТОМ ВТОРИ

Авторски колектив

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ"
ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ

**БЪЛГАРИТЕ В СЕВЕРНОТО
ПРИЧЕРНОМОРИЕ**

Изследвания и материали

Том втори

Издателска къща **АСТА**
Велико Търново 1993 г.

Изданието се осъществява с финансовата подкрепа на ВТУ
"Св. св. Кирил и Методий" и Национален фонд "Научни
изследвания" при МОНК

Съставител: проф. д-р Петър Тодоров

Научни редактори: проф. д-р Петър Тодоров
гл. ас. к.и.н. Пламен Павлов

Автори: проф. В. Тъпкова - Заимова (Институт по балканистика при БАН), гл. ас. к.и.н. П. Павлов (ВТУ), к.и.н. Ст. Йорданов (ВТУ), ст. н.с.к.и.н. Р. Рашев (Филиал на АИМ-Шумен), ст.н.с.к.и.н. Г. Атанасов (ИМ - Силистра), доц. к.и.н. С. Мургузалиев (Дагестански държавен университет, Махачкала), ст.ас. А. Андреев (ВТУ), ст.ас. Кр. Мутафова (ВТУ), доц.к.и.н. Ел. Дроснева (СУ), к.и.н. И.Грек (Молдовска АН, Кишинев), доц.к.и.н. Г. Плетнъов (ВТУ), проф.д-р М. Люлюшев (ВТУ), доц. к.и.н. И. Стоянов (ВТУ), гл.ас.к.и.н. К. Калчев (ВТУ), к.и.н. Н. Червенков (Молдавска АН, Кишинев), доц.к.и.н. К. Пенчиков (ВТУ), Ст. Анчев (ВТУ), проф. д-р П. Тодоров (ВТУ), н.с.к.и.н. Бл. Нягулов (ИИ при БАН), доц.к.и.н. Н. Колев (ВТУ), гл. ас. Л. Стоичкова (ВТУ)

© Издателска къща А С Т А

ПРЕДГОВОР

"Не трябва да забравяме, че родната земя еднакво мила и еднакво свидна е на всяко място, където се раждат и живеят българи, и дето лежи свещенният прах на нашите отживели прадеди, че плът от народното ни тяло, кост от костите ни и същи наши братя са онези българи, които смесят съзвите си със струите на Марица, на Струма и Вардар, както и тези, на които животът тече по притоците на Дунав. Пишем ли, прочее, четем ли, пари ли тичаме да печелим, това е, което трябва никога от умът ни да не излиза".

П. Р. Славейков
"Българско знаме"
/10 февр. 1879 г./

В историята на почти всички народи с различна продължителност се редуват или паралелно протичат етно-интеграционни и етно-ерозивни процеси. Преживели превратностите на многовековно развитие и днес милиони хора са застрашени да загубят етническата си идентичност. Защото всички добри намерения и хуманни принципи /свободно самоопределяне, мир без анексии, реални национално-малцинствени права и свободи, равноправие на малките с големите нации и др./ са все още митотворчество, нагодено да разкроява и модерната епоха. Много доказателства в подкрепа на тези твърдения съдържа и историята на българския народ.

Прочее, интересът към разновременното българско присъствие в земите на Северното Черноморие събра група специалисти на втора научна конференция. Тя бе проведена във Велико Търново на 27-28 ноември 1992 г. с финансова подкрепа и съдействие от Националния фонд "Научни изследвания" при Министерството на образованието, науката и културата, от Историчес-

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	5
Preface	13
1. В. Тълкова-Заимова, Пл. Павлов - Северните "варвари" и Черноморието	21
2. Ст. Йорданов - Обичаят "свещена пролет" у прабългарите и механизмът на преселенията им в Северното Причерноморие и на Балканите	30
3. Р. Рашев - Мадарският гроб III/5 и аналозите му в Северното Черноморие	52
4. Г. Атанасов - За един старобългарски скален манастир от X-XI в. в Централна Молдова	61
5. С. Муртузалиев - Емиграция на българи в Пруто-Днестровското междуречие през XV в. - началото на XVII в.	74
6. А. Андреев - Сведения за българи в Северното Черноморие през XVII в.	84
7. Кр. Мутафова - Теории и хипотези за гагаузите	94
8. Ел. Дроснева - Българските преселници и руската наука преди Кримската война	110
9. И. Грек - Преселването на българи от бесарабската част на Молдавското княжество в Приазовието /края на 50-те - началото на 60-те години на XIX в./	129
10. Г. Плетнъов - Русия и преселването на българи след 1862 г.	143
11. М. Люлюшев - Поглед върху българските централни училища в Бесарабия през втората половина на XIX в.	152
12. И. Стоянов - Тайният централен комитет и българите в Южна Русия	162
13. К. Калчев - Бесарабци - офицери в българската армия по време на Първата световна война /1915-1918 г./	174
14. Н. Червенков - Одеското българско настоятелство - защо престава да съществува? /Документален източник/	186
15. К. Пенчиков - Бесарабският въпрос в международните отношения. 1918-1920 г.	193